

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAVSKI

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Četrtek.

Štev. 1 Dm,
celoletno
ane izvod
para.

Oglas po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
proste.

K rudarski stavki.

Trbovlje, dne 20. avgusta 1923.
Že mesec dni se bije v rudarskih
revirjih Trboveljske družbe srdita bor-
ba med delom in kapitalom.

Vključ temu, da je stavkovno vod-
stvo že v začetku boja v številnih po-
jasnilo dejanski položaj, čutimo in vi-
dimo, da ga nevtralna javnost še danes
ne pozna. Zato je potrebno, da povemo
še enkrat točno in jasno

zakaj se rudarji borimo?

Predvsem za povišanje minimalnih
plač, da izboljšamo položaj tistega de-
lavstva, ki ni zaposleno pri akordnem
delu.

Takega delavstva je po priznanju
družbe (prim. Slov. Narod. z dne
2. avgusta) okrog 50 odstotkov, — torej
polovica vsega delavstva. V resnici pa
je takega delavstva še več.

Koliko znašajo te minimalne plače
dosedaj?

Po navedbah družbe od 3200 do
4200 na mesec, — po navedbah rudar-
jev pa celo le 2400 do 3600 K. (Družba
računa povprečno in ne vpoštevata vsled
tega najslabših slučajev!)

Gre torej za izboljšanje v resnici
neznosnih mezdnih razmer! Družba se
izgovarja na akorde.

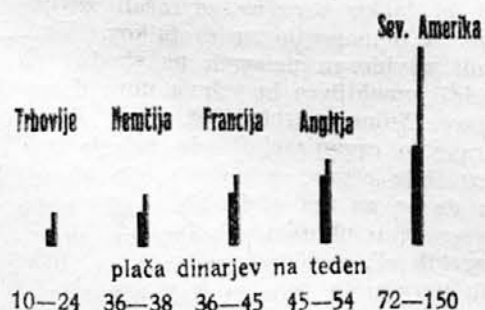
Kaj pa je z akordi?

Tu je treba odgovoriti, da 50 od-
stotkov delavstva nima akordnih plač.
A tudi akordne plače niso tako visoke,
kakor se navadno misli. Družba samo
navaja, da znašajo povprečne rudarske
mezde (ako se akordi vpoštevajo) v
njihovih rudnikih od 3300 do 6680 na
mesec. Ako dobi akordni delavec pri
posebno ugodnih mezdah nad zgoraj
navedeno povprečno izmero, dobi pa
drugič toliko manj.

Vključ izredno težkemu delu torej
povprečne delavske mezde niti v akor-
du ne dosega plač drugih industrijskih
kategorij. Družba hoče dokazati neut-
emeljenost delavskih zahtev s tem, da
trdi, da so dosegle sedanje delavske
plače, ako jih preračunamo v zlato, že
predvojno višino.

Kakšno je razmerje med sedanjimi
in predvojnimi plačami?

Tu je treba vedeti najprej, da pome-
njajo že predvojne plače nečuvno iz-
koriščanje trboveljskega delavstva. —
Tedske plače, (v oklepajih so zneski
v zlatih dinarjih) so bile v posameznih
deželah naslednje:

V Trbovljah so bile plače torej
vedno skrajno slabe in so krile v ne-
katerih kategorijah komaj najnujnejše
stroške za preživetje.

Pri vsem tem ni družba za delav-
ske potrebe nič investirala, — niti
za primerna stanovanja ni skrbela. —
O stanovanjih s kuhinjo in eno sobo,
v koja se tlačijo v Trbovljah delavske
rodbine, si more vsvariti svojo sodbo
le tisti, ki je vse to videl. Pri vsem
tem so šli ogromni dobički v tujino, na
Dunaj in dalje.

Tako je bogatela tujina na račun
delavstva v slovenskih revirjih.

Družba, ki se sklicuje na predvojne
razmere, meni, naj bi bilo tudi v bo-
doče tako. V to svrhu se je tuji kapi-
tal spretno maskiral z maskami doma-
čih pomagačev.

Čeprav so torej predvojne razmere
le slab dokaz — vendar je tudi ta do-
kaz skozi in skozi pogrešen.

Vrednost zlata se meri danes po
kupni moči dolarja. V Ameriki se da
danes kupiti ista množina, ki je stala
pred vojno 100 dolarjev — komaj za
156 dolarjev! Plače so se v Ameriki
napram predvojnimi plačam tudi temu
primerno povišale.

Tudi ako se preračunajo naše seda-
nje plače po kurzu v zlato, ne moremo
s tem denarjem tega kupiti, kar smo
kupili pred vojno.

Pred vojno je bilo naše stanje sla-
bo, danes bi bilo

pri takozvani zlati pariteti, ki nam jo
družba ponuja, še slabše.

Družba ugovarja, da ji je gospodar-
sko nemogoče, da bi vpoševala delav-
sko mezno spomenico.

Številke pa govore, da ni tako.

Za leto 1922 izkazuje bilanca Trbo-
veljske premogokopne družbe 16 mili-
jonov dobička. Od tega se je dalo 12,5
milijonov lanske leto delničarjem kot
dividendo, to je 50 odstotkov delniške-
ga kapitala.

V resnici pa so dobički znatno višji.
Ogromne investicije, ki jih je napra-
vila družba zadnja leta so se krile po
večini iz tekočega. —

Bilanca, kakor jo družba objavlja,
ne izkazuje niti približno dejanskih do-
bičkov in je sestavljena tako

da skrbno prikriva vsa podatke,

iz kojih bi se moglo sklepati pravo
stanje stvari.

Iz gotovih podatkov smo prisiljeni
delati šele sklepe, ki pa govore pre-
pričevalno zato, da bi mogla družba
svojemu delavstvu plače prav znatno
povišati.

Povišek, kakor je naveden v mezd-
ni spomenici delavstva, znaša v skup-
nem iznosu 35 milijonov dinarjev.

Ta svota izgleda velika. Ako pa po-
mislimo, da je vredna dnevna produk-
cija premoga v trboveljskih rudnikih
1,2 milijonov, letna pa 360 milijonov
dinarjev, potem ta svota ni znatna.

Tudi primerjava med vrednostjo
produkcije, ki znaša dnevno 1,2 mili-
jona dinarjev in višino plač, ki ne
znaša dnevno niti pol milijona dinar-
jev, kaže, da so poviški mogoči. Druž-
ba prideluje večino jamskih potreb-
ščin v lastni režiji. Zato upravičeno
sodimo, da gre ogromni del zneska
700.000 dinarjev na dan za akcijonarje
in banke, ki pri vsem tem ne smatrajo
niti za potrebno, da bi ta denar v re-
virju investirali, da bi gradili z njim
nova in lepša stanovanja za delavce.

Iz vseh teh razlogov je mezno gi-
banje trboveljskih rudarjev gotovo go-
spodarsko, ne politično gibanje.

Vse delavstvo v revirjih je stopilo
v stavko. Vse stranke, razen sociali-
stične, sodelujejo tudi v stavkovnem
odboru.

Rudarji socialisti pa so s stavko so-
lidarni in vztrajajo in bodo vztrajali
v boju, ravnaoč se po navodilih stav-
kovnega vodstva in smatrajo za po-
trebno, da v tem trenutku to javno po-
vedo.

Oni v stavkovnem odboru le zato
niso sodelovali, ker se jim je godila
in se jim godi od strani organizacije,
ki stavko vodi, ponovno težka krivica.

Glas naših deloma od borbe osive-
lih zaupnikov, od kojih so prebili ne-
kateri nad 20 stavk v revirjih, bi lahko
s pridom usmerjal mlajše sile v premiš-
ljeno borbo, ki je ravno tako potrebna,
kakor sveži polet mladih sil. A zato je
treba prej nehati s sumničeni in kri-
vičnimi podtikanji.

Z boleščjo opažamo, kako se spušča
v Trbovlje tolpa hijen, ki hočejo izko-
riščati gospodarsko borbo rudarjev za
politiko meščanskih strank. Odposlanci
meščanskih strank igrajo v Trbovljah
vneto vlogo zagovornikov delavstva,
medtem, ko sedijo drugi odposlanci
istih strank v upravnem svetu Trbo-
veljske družbe. Na to dvoličnost je
treba pokazati, čeprav ostajamo pri
svojem stališču, da se mezdni boji ne
smejo politično izrabljati.

Mi vemo, da mezdni boji tudi niso
prava sredstva za politični boj.

Stavke političnega mišljenja in pre-
pričanja ne morejo in ne smejo spre-
minjati. Želimo pa, da bi imel ta sku-
pen nastop v boju za posledico, da bo
prišlo razredno zavedno delavstvo za

korak bližje zopetnemu edinstvu. To
bo tem lažje mogoče, ker bo trdost
boja poučila tudi tiste, ki posegajo pr-
vič kot zaupniki v resen boj, v kakorš-
nem so stali nekateri naši zaupniki že
do dvajsetkrat, da je med hotenjem,
pravico in dosegljivim ciljem vedno
vrsta zaprek, preko katerih je treba
izvojevati po načrtu pot. Morda pride
čas, ko bodo kipeče mlade sile boga-
tejšje skušnje starosti pravičnejše cenile
in ko se bodo obojestranske sile med
seboj izpopolnjevale.

Vse kar pripravlja temu razvoju
pot, bo rodilo za delavstvo bogate sa-
dove in pomenja že samo na sebi
znago.

Da pa bo ta razvoj mogoč, morajo po-
kazati socialistični rudarji, da znajo po-
staviti ob uri boja na bojišče svojega
moža.

Bitka se bliža odločilni fazi. Ner-
voznost, s katero skuša stavko zadnje
dni družba zlomiti, nam kaže bolj, ka-
kor vse drugo, kako neprijetna ji stav-
ka postaja. Družbini letaki to zaniku-
jejo, a govore tudi s tem.

Na družbine letake odgovarjamo mi
socialisti:

Kdor hoče mir, naj gre na pogaja-
nja! Zlomiti se ne damo!

Resna in otročja mezna politika.

Po sklepu Strokovne komisije so po-
setili v pondeljek, dne 13. avgusta t. l.
trije odposlanci Strokovne komisije Je-
senice, da prouče še od svoje strani po-
ložaj, ki je nastal ob priliki zadnjega
mezdnega gibanja v tamošnji kovinarski
organizaciji.

Delegati so prisostvovali skupni seji
odborov kovinarskih organizacij na Ja-
vorniku, Dobravi in na Savi. Že na tej
seji se je jasno videlo, da se podružnici
na Javorniku in Dobravi že od prvega
početka nista nameravali ločiti od Osr.
društva kovinarjev. Dobili smo vtis, da
se celo odbor na Savi dobro zaveda,
kak zločin bi napravili tisti, ki bi razbili
dosedanjo enotno kovinarsko organiza-
cijo v podjetjih K. I. D. Mi ne maramo
delati nikomur krivice in bomo radi po-
pravili, ako smo o kom kaj napačnega
zapisali. Mi pa tudi dvojne in neiskrene
igre ne bomo trpeli. Zato moramo pro-
siti, da zavzame savski odbor svoje sta-
lišče do politike s. Koširja na Jeseni-
cah, ki je dejal na javnem shodu, ki se
je vršil na večer istega dne na Savi.

Med mezno taktiko Osrednjega dru-
štva kovinarjev in med amsterdamsko
smerjo sploh, in med nami je nepre-
mostljiva načelna razlika. Mi moramo iti
zato svojo pot, ker zastopamo v stro-
kovnem pokretu dve različni smeri.

Delegat Strokovne komisije je pri-
pomnil: Če bi bilo res tako, potem bi
morali iti res narazen! Vseeno pa je
še vprašanje, ali naj se cepimo ravno
ob priliki mezdnih gibanj, kar vendar
ne more koristiti nikomur drugemu, ka-
kor podjetniku. Nato je odgovoril s. Ko-
šir: Ravno ob priliki mezdnih gibanj
moramo narazen! Zakaj vi ste v mezni
politiki za reformistično taktiko, mi pa
za revolucionarno. Mi smo že večkrat
pojasnjevali, da je trditev s. Koširja
ena tistih navadnih neresnic in izmiš-
ljotin, na koje hočejo graditi neodvisni
svoje organizacije. Predno pa skusimo
vnovič dokazati, da je tako, stavimo na
odbor na Savi javno vprašanje, zakaj
ne nastopi proti takim trditvam s. Ko-
širja. Ako hoče, da mu zaupamo, potem
naj javno pove, da se ne strinja s tistimi,
ki trde na javnih shodih odkrito in jas-
no: **Mi se moramo razbiti in sicer rav-**

no ob priliki mezdnih gibanj! Da se ne
strinja s tistimi, ki trde: **Mi nečemo**
ostati pri dosednji organizaciji, ker se
idejno z njo ne strinjamo! — Če kdo
tako govori — potem tudi nam ni mo-
goče odgovoriti na to drugače, da reče-
mo: Kdor tako misli ta naj gre, saj ča-
ka v naših vrstah itak le trenotka, ko
bo mislil, da nas najlažje razbije. Ka-
kor se zavedamo težkih posledic ceplje-
nja, tako vemo, da je nemogoče prena-
šati dalje sedanje neznosno stanje, ko
imamo navidez enotno organizacijo, v
resnici imamo v tej organizaciji člane,
ki javno trde, da se s smerjo, ki jo za-
stopa organizacija ne strinjajo in da mo-
rajo organizacijo ob prvi ugodni priliki
razbiti oziroma odcepiti od Osred-
njega društva. Savski odbor mora v naj-
krajšem času z dejanji dokazati, da ne
spada med razdiralne sile, kojih odkrit
zagovornik je s. Košir. Zdaj pa k stvari
sami.

Sodr. Košir pravi: amsterdamska
taktika je reformistična, on pa je za re-
volucionarno taktiko. Na to moramo z
vsem povdarkom povedati, da se sodr.
Košir moti. Amsterdam ni za takozvano
reformistično smer v strokovnem gi-
banju, pač pa zahtevajo strokovne organi-
zacije amsterdamske smeri, da se vodi-
jo mezna gibanja resno in ne otročje.

Če je tu kako nasprotje, potem je tu
nasprotje med resno in otročjo mezno
politiko.

S. Košir nam je očital, da smo re-
formisti, ker smo v tem trenutku proti
generalnemu štrajku — kakor pravi —
trozveze rudarjev, kovinarjev in želez-
ničarjev. Proti takemu eksperimentu
smo v sedanjem položaju res. Ne bomo
navajali razlogov za naše stališče. Tudi
če tega ne storimo, nam bo vsak resen
človek pritril, ako pravimo: To bi ne
bila revolucionarna politika, ampak
otročja.

Verovati hočemo, da je le otročja,
če tudi bi najhujši izdajalec delavskega
gibanja ne mogel biti za delavstvo slab-
ši kašipot. Da ste to dve mezni poli-
tiki, to radi verjamemo.

Ni pa nobenega razloga, da bi se
moglo imenovati našo smer v strokovni
politiki reformistično.

Reformistično je strokovno gibanje v listih deželah, kjer se smatra strokovno gibanje samo sebi za namen in kjer sindikati ne širijo in ne utrjuje revolucionarno-razredne zavesti, da je treba za končne uspehe na strokovnem polju — preuredbe družabnega reda. Kdo mora o našem strokovnem gibanju resno trditi, da te zavesti nismo gojili? Kdo more trditi kaj takega o amsterdamski strokovni internacionali, ki je stala vedno na tem revolucionarnem stališču in ravno zato ni mogla pritegniti naše reformističnih ameriških sindikatov?

Res pa je, da se s štrajki in strokovnimi organizacijami ne delajo neposredno revolucije. Praktično delo strokovnih organizacij je — pa naj ga vrši Svetek ali Košir — delo za zboljšanje gmojnega položaja delavcev. To delo je, če Košir hoče, res reformistično, je delo za delno izboljšanje, za delno reformo našega položaja. Ako bi to ne bilo, bi moglo biti samo še otročje. Samo boj radi boja, kjer bi bilo povzročitelju boja vseeno, kdo bo v tem boju tepen, ali mi ali kapitalisti — ne more biti resen. Za tako taktiko mi res nismo. Mi

bomo imeli pri svojih akcijah pred očmi vedno uspeh ali neuspeh. Če misli začeti Košir delati drugače, potem prihaja res z novo, z otročjo mezdno politiko, za katero pa mi nikdar ne bomo. V tem slučaju je med nami res nepremostljivo nasprotje. Nam brani naša vest in naše poštenje, da bi se z usodo delavstva ničeno igrali. Zato povemo, da take igre ne bomo dopuščali, in da bomo zahtevali od vsakega, ki jo hoče igrati, naj gre svojo pot.

Ta bo čutil tudi posledice take politike. Ali pa se bo pokazalo, da tisti, ki imajo to politiko na jeziku, v dejanjih ne bodo taki, kakor so v besedah. Ali pa se bo pokazalo, da so revolucionarji v frazah, v dejanjih pa najstrahopetnejši oportunisti, ali če hočete — reformisti.

Potem pa jih bomo morali vprašati: Zakaj ste nas šli potem razbijati, ako so bile vaše besede o nepremostljivih razlikah med nami — le prosta laž?

Zakaj nam ne podaste roke za iskreno edinstvo? Zakaj ne napravite že konca s to igro, ki grozi razbiti vse, kar je delavstvo s trudom zgradilo?

Primerjalne tabele delavskih plač.

Razmerje plač v posameznih državah.

(Sestavljeno na podlagi podatkov iz »Internationale Rundschau der Arbeit«, marec 1923.)

A. Pred vojno.

(Tedenski zaslužki v zlatih dinarjih.)

		Avstrija (Slovenija)	Nemčija	Francija	Anglija	Danska	Sev. Amer.	J. Afr.	Avstr.
Tiskarji	od do	40	43	46	49	56	108	126	79
Kovinarji	od do	13—29	37—50		22—54	35	73—108	124	72
Rudarji	od do	10—24	16—38	35—45	45—55		72—156	132	87
Zidarji, tesarji	od do	13—34	32—54		33—51	45—52	83—170	145	82

B. Po vojni.

(V prvi polovici leta 1923.)

(Tedenski zaslužki v zlatih dinarjih.)

		Slovenija	Nemčija	Francija	Anglija	Danska	Sev. Amer.	Jnž. Afrika	Avstralija
Tiskarji	19—22	8—9		100	90—120	155—195	200	130	
Kovinarji	11—24	9—10		50—72	92	155—190	200	125	
Rudarji	12—23*	9—10	37—52	67—90	110	200—280	240	130	
Zidarji, tesarji	10—20	11—12		62—82	100				

* Povprečni zaslužki pri akordnem delu. Minimalne plače: dosedaj 10—12, glasom zahtev v stavki se nahajajočih delavcev 13—18.

C. Zlata valuta in povprečna cena živil.

Kar je stalo l. 1913 — 100 dolarjev, je stalo v Severni Ameriki, koje valuta je po vojni merilo za vrednost zlata:

Leta 1919 — 211, leta 1921 — 148.
Leta 1920 — 239, leta 1922 — 156.

Dohodnina od mezd.

Meseca aprila t. l. smo prinesli glede dohodnine od mezd več člankov in natančne tabele, po katerih se je gojavljalo dohodnini podvrženi del službenih prejemkov delavstva in uslužbenecv vobče ter odmerjal davek.

Te tabele veljajo za davčno leto 1922, za katero se je davek ravno takrat odmerjal ozir. se v mnogih primerih še vedno odmerja, ker so davčna oblastva z odmero več ali manj v zastanku.

Za leto 1923 so dobila davčna oblastva nalog, naj z odmero dohodnine

za delavce in privatne uslužbence vobče čakajo, dokler ne pride novi finančni zakon.

Odmera se bo vršila za tekoče leto na veliko bolj enostaven način, kar moramo samo toplo pozdravljati. Poleg tega se bo davčna lestvica pri nižjih slojih, torej zlasti tudi pri delavstvu znižala, kar je gotovo pravično. Tudi ekstenčni minimum bo višji.

Kakor hitro izide finančni zakon, bomo nove naredbe glede dohodnine, kolikor se tičejo delavstva in privatnih uslužbenecv takoj objavili, da bodo mogli naši bralci predpis davka tudi sami kontrolirati.

pokrajinske ali celo državne, pa ne morejo računati na neposredno osebno udeležbo in sodelovanje delavstva, temveč se morajo posluževati samo odposlancev ali delegatov, ki jih posamezne krajevne organizacije odposiljajo na njihove konference, skupščine in kongrese. V delavskem pokretu bo veljala tem popolnejša demokracija, čim več krepkih in delavnih krajevnih organizacij bomo imeli. Za zdrav in soliden delavski pokret je torej potrebno, da se število krajevnih organizacij čim bolj pomnoži in da se posamezne krajevne organizacije čimbolj okrepe in da razvijejo vsestransko delovanje. Zato je važna dolžnost delavskih zaupnikov, da v vseh večjih in manjših krajih in tudi najmanjših občinah, kjer se nahaja recimo vsaj deset zavednih delavcev, s pomočjo osrednjih delavskih organizacij ustanove lastne krajevne organizacije.

Izkušnja kaže, da ustanovitev nove krajevne organizacije navadno ne povzroča posebnih težav. V hipnem navdušenju za delavsko stvar so nastajale kar čez noč nove krajevne organizacije,

Draginja in življenjske potrebe

meseca avgusta 1923.

Ekstenčni minimum za mesec avgust 1923 za 5-člansko družino (mož, žena in 3 otroci, stari 12 let, 7 let in 1½ leto):

predmet	Mesečna potreba	Za enoto Din	Skupaj Din
moka 0	15 kg	7.75	116.25
moka za kuho	10 »	7.25	72.50
moka krušna	10 »	6.25	65.—
koruza	20 »	3.25	65.—
krompir	70 »	1.75	122.50
fižol	3 »	6.—	18.—
meso 1. vrste	11 »	26.—	286.—
meso 2. vrste	10 »	25.—	250.—
mast	3 »	43.—	129.—
sol	1 »	4.—	4.—
olje	1.5 l	28.—	42.—
riž 1. vrste	25 kg	13.—	32.50
riž 2. vrste	23 »	11.—	27.50
sladkor, kocke	2 »	25.—	50.—
sladkor kristalni	2 »	24.—	48.—

predmet	Mesečna potreba	Za enoto Din	Skupaj Din
kava Santos	0.7 kg	60.—	42.—
kava Rio	0.7 »	40.—	28.—
frank	0.1 »	20.—	2.60
milo	1 »	19.—	19.—
kisova kislina	0.1 »	1.50	0.75
čaj	0.1 »	75.—	7.50
mleko	20 l	4.—	80.—
rum	0.5 l	32.—	16.—
drva	1 m ³	200.—	200.—
premog	4 q	41.25	165.—
čevlji	pol para	300.—	150.—
kamgarn	1 m	300.—	300.—
ševiot	1 m	160.—	160.—
malinos	2 m	20.—	40.—
skupaj . . .			2539.41

Opomba: Računamo, da odpade od tega zneska 32% za težkega delavca, 25% za ženo, 20% za otroka nad 12 let, 17% za otroka v šolski dobi, 8% za malega otroka. Pri sameih, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu računamo, da je treba pribiti k zgornji vsoti 50 do 70%.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Nabiralne pole za stavkovni sklad. Vse organizacije in podružnice osrednjih društev prosimo, da takoj odpošljejo ostale nabiralne pole na Strokovno komisijo za Slovenijo v Ljubljani, da jih priobčimo. One podružnice, ki so vposlale denar na čekovni urad, a niso vrstile nabiralnih pol, prosimo, da to takoj store.

Kovinarska stroka.

Jeseniskim kovinarjem!

V kovinarski organizaciji na Jesenicah so že dalje časa na delu temne sile, ki skušajo spraviti kovinarsko organizacijo v ono nesrečo, v kateri se nahajajo železničarji in še nekatere druge stroke. To se je posebno jasno videlo ob priliki zadnjih mezdnih gibanj. Kljub temu, da mezdno gibanje ni bilo zaključeno in se je centrala z vsemi močmi trudila jeseniškemu delavstvu čim več izbojevati, vendar so ji ti elementi padli v hrbet, jo blatili v javnosti in hujskali članstvo, in vse to ravno v času, ko je bil složen in discipliniran nastop najbolj potreben.

Vse to delajo ti ljudje v napačnem mnenju, da bo delavstvo vse bolj revolucionarno čim slabše se mu bo godilo. Zato so hoteli imeti stavko za vsako ceno, če delavstvo v njej zmaga ali propade.

Centrala kovinarjev se pa zaveda svoje težke odgovornosti in ne sme uganjati pustolovščin, zlasti, ker žrtve takih skokov ne zadenejo le mož, temveč tudi žene in nedolžno deco.

Ker centrala na ta pola ni hotela iti in ker je uravnala svojo taktiko tako, da doseže čim večji uspeh s čim manjšimi žrtvami, zato so ti zaslepljeni ali prodanci hujskali, da se centrali več ne obračuna. Odbor podružnice je to tudi res sklenil in še ni obračunal vkljub temu, da ga je centralni odbor pozval, naj v treh dneh obračuna.

Tako ne more iti več dalje. Ne more in ne sme, ker bo sicer prišla tudi nad kovinarje taka nesreča kot je prišla nad železničarje.

Da prepreči tako nesrečo, je centralni odbor sklenil z vso energijo čuvati enotnost organizacije.

Sklenil je:

1. Ker odbor podružnice na Jesenicah noče obračunati in to proti volji ogromne večine članstva, zato je centralni odbor sklenil razpustiti odbor, ter imenovati začasni odbor, ki ima nalogo v osmih tednih sklicati izredni občni zbor podružnice, kjer si bo članstvo izvolilo tak odbor, ki mu zaupa in ki bo vršil tudi napram celotni organizaciji svoje dolžnosti.

V ta začasni odbor so imenovani naslednji sodrugi: France Burnik, Jurij Jerani, Ivan Dagarin, Joško Stražisar, Marija Mlakarjeva, Ivan Beguš.

Vi kovinarji, ki ste dosedaj znali očuvati organizacijo enotno, napnite vse sile, da obdržite to enotnost še nadalje!

Pomagajte centralnemu in začasnemu odboru, napraviti red, da bo med delavstvom zavlada zopet sloga in edinstvo.

Naj živi enotna kovinarska organizacija!

Naj živi sloga in edinstvo delavnega ljudstva!

Ob tla z izdajalci in razdirači delavske enotnosti!

Živelo Osrednje društvo kovinarjev!

Živela kovinarska internacionala!

Kontrola blagajne. Na poročilo centralne uprave, ki bi se imela vršiti dne 5. avgusta t. l. nam je sohr. Vinko Ambrožič sporočil, da se mu je pripetila 4. avgusta nezgoda, radi katere ni mogel izvršiti kontrole. — Centralno tajništvo ODK.

Usnjarska stroka.

Mezdno gibanje usnjarjev končano.

Dne 1. maja t. l. je vložilo Osrednje društvo usnjarjev v Mariboru pri Zvezi industrijev v Ljubljani spomenico za 40 odstotno povišanje delavskih plač. Ker Zveza industrijev na večkratne urgence od strani osred. društva ni reagirala, se je odstopilo spomenico Inšpekciji dela v Ljubljani v

moči protidelavske struje, tamkajšnja delavska organizacija pa nima med člani spretnih in vajenih govornikov, ki bi lahko uspešno zavračali zavijanja in demagogijo nasprotnikov. Vsak tudi navidezen neuspeh na shodu pa opolaši omahljivce in vzbuja nove dvomljivce. Nujno potrebno pa je za vsako krajevno organizacijo, da prireja čim pogostejše redne sestanke svojih članov in da se na teh sestankih vrši prost razgovor o aktualnih krajevnih, gospodarskih ali socialnih zadevah in drugih vprašanih javnega življenja. Marsikatera snov za razgovor se bo mnogo krat dala dobiti iz delavskega časopisa, ki vrši najvažnejšo propagandno vlogo v delavskem gibanju in je torej z vsemi silami delati na to, da se dobi zanj čim več naročnikov. Na takih sestankih naj tudi poročajo delegati, ki so se v imenu krajevne organizacije udeležili delavske konference ali kongresa, o razpravah, ki so se vršile na teh zborovanjih in o storjenih sklepih. S tem se bo znatno pospeševala enotnost mišljenja med organiziranim delavstvom.

Taki pogosti redni sestanki znatno

Podlistek.

Navodila delav. zaupnikom.

(Po Robert Dannebergovi knjigi »Der Vertrauensmann« sestavil Dr. C. J.)

2. Krajevna organizacija.

Predpogoj in podlaga resnično krepki in zdravi delavski organizaciji je krajevna organizacija. Vedno znova ponavljamo izrek Karla Marksa, da bo osvoboditev proletariata delo njega samega. Smisel tega izreka obstoji v tem, da morajo široke množice delavstva same dejansko sodelovati pri delu za uresničitev svojih ciljev. V delavski organizaciji mora veljati načelo najpopolnejše enakosti, oziroma z drugimi besedami: najširša demokracija. Le-ta pa more priti do čim popolnejšega izraza edinole v krajevni organizaciji, kajti le v krajevni organizaciji more vsak posamezen delavec osebno in neposredno sodelovati in po svojih močeh pospeševati delavski pokret. Vse druge organizacije, na primer okrožne,

razpis. Inšpekcija dela je razpisala pogajanja za 4. julija; na ta pogajanja pa je prišel zastopnik Zveze industrijev g. dr. Golia brez polnomočja, češ, da ni imel časa sklicati seje podjetnikov. Pri tej razpravi se je konstatiralo le to, da se je draginja od zadnjega poviška, to je od 8. marca t. l. do 30. junija, zvišala za 12 odstotkov. Zastopnik Zveze industrijev je obljubil, da skliče v najkrajšem času sejo podjetnikov, pri kateri se bo razpravljalo o povišku. — A trajalo je celih pet tednov, tako da so o tem povišku sklepali gospodje še-le 9. avgusta. Vse druge trdke so priznale 10 odstotni povišek, le skrahirana trdka Mally v Tržiču, ki že celo vrsto let zvrča vsa bremena kriz in stagnacij na delavska ramena, tudi sedaj povišku ni pristala. Nadalje niso priznale poviška trdke: Viljem Freund in Herman Berg v Mariboru. Pri poznejši intervenciji zaupnikov so se podjetja še enkrat odločno izrekla proti povišku. Dvomimo pa, če bo trdovratno zadržanje teh podjetij doneslo tudi dobre uspehe. Konstatirati moramo samo to, da so gospodje v času najboljših konjunktura pogajanja zavračevali, danes pa nam ne priznajo niti tega borega poviška, kljub temu, da se zanj borimo že tri mesece in pol. Sodrugi, sami veste kje leži krivda: kakršna moč, takšen uspeh; kolikor moči, toliko pravic.

Monopolska stroka.

Iz tobačne tovarne. V pondeljek, dne 27. t. m. je sprejel g. inšpektor dr. Lotrič v navzočnosti ravnateljstva delavske zaupnike iz tobačne tovarne. G. inšpektor je obširno pojasnil v kakem stanju se nahaja vprašanje povišanja naših mezd. — Dobili smo zagotovilo, da bodo imela naša prizadevanja končno vendar nekaj uspeha in da imamo pričakovati v doglednem času precejšnjega izboljšanja naših plač. Iz njegovih pojasnil smo razvideli, kako težko je v državnih in napol državnih obratih urejevati mezdn vprašanja. — Vsi predlogi morajo iti čez sto inštanc, razven tega pa se mora najti med posameznimi tovarnami potrebno soglasje v predlogih.

Vendar smo dobili utis, da se bliža ta dolga pot vendar enkrat svojemu koncu.

Zaupniki so podali protest radi skrčenja rodbinskih doklad. — Gosp. inšpektor je opozarjal, da se temu ni bilo mogoče več izogniti, ker finančna kontrola že celo leto zahteva, da se mora tozadevno v vsej državi enotno postopati.

Upa pa, da se bo to manj težko čutilo, ko pride regulacija plač, ki bo znatno višja, kakor je izguba, ki jo ima delavstvo vsled skrčenja teh doklad. — G. ravnatelj je sprožil vprašanje začasnega nadurnega dela. Delavski zaupniki so vprašali, kako da je mogoče sploh na to misliti, ko tovarna radi pomanjkanja dela delavec odpušča.

G. ravnatelj je dejal, da je bilo preveč delavk pri ročnem izdelovanju smodk, da je pa za cigarete čisto več

naročil, kakor jih more tovarna zmagovati.

Zalo bo prišlo v tovarno tudi nekaj novih strojev za izdelovanje cigaret, ki so že naročeni. Ko bodo ti stroji prišli, seveda ne bo treba misliti na kako nadurno delo. To bi prišlo le za ta čas v poštev, dokler naročenih strojev še ni. — Delavski zaupniki so obljubili, da bodo to zadevo proučili in se posvetovali o tem z delavstvom. Že vnaprej morajo reči, da bi se morali trajni vpekljavi nadurnega dela odločno upreti.

Začasno, dokler stroji ne pridejo, bi se dalo o tem morda govoriti. — Vendar pa se mora v tem slučaju nadurno delo bolje nagraditi, kakor dosedaj.

Zahvala. Podpisana se toplo zahvaljuje tobaknim delavcem in delavkam v Ljubljani za nabrani znesek Din. 350.—, ki so mi ga kot podporo darovali ob priliki smrti mojega moža. — Marija Borštnik.

Rudarska stroka.

Resnica. »Glas Svobode« piše, da je dejal s. Krušič na seji rudarskih zaupnikov, da je imela Trboveljska družba prav, ko je odtegnila delavstvu 8 plavij. Ta trditev je navadno zavijanje. S. Krušič je dejal, da naj bo stavkovni odbor v bodoče previden in naj vpoštevaja pri napovedi stavke potrebne formalnosti, ki bi družbi tako postopanje onemogočile. Napad, ki dela v trenutku odločilnega boja, v kojem vršimo svojo dolžnost, težko krivico našim predstavnikom v Trbovljah, žigosamo kot zločin proti solidarnosti delavskega gibanja in te stavke. Ta napad pa obenem dokazuje, zakaj nam ni mogoče sodelovati v stavkovnem odboru.

Kemična stroka.

Medvode-Goričane. Vsem članom »Osr. društva kemičnih delavcev« podr. Medvode-Goričane naznanjamo, da se bo vršil občni zbor podružn. v nedeljo, dne 2. septembra ob 3. uri popoldne v prostorih g. R. Potiska v Medvodah. — Dolžnost članov je, da se občnega zbora udeležijo. — Predsednik.

Vestnik „Svobode“.

DTE Šiška-Ljubljana priredi v nedeljo v Borovnici javni telovadni nastop, ki bo spojen z vrtno veselico na vrtu g. Fortune. Vlak odhaja iz Ljubljane ob pol 3. uri popoldne in se vrača iz Borovnice ob 10. uri zvečer. Vožnja je po južni železniški polovici. Izkaznice za polovično vožnjo izdaja osrednje tajništvo »Svobode« v Ljubljani. Židovska ulica, in Širokovna komisija.

DTE v Zagorju ob Savi. Tukajšnja telovadna enota »Svobode« je priredila v nedeljo 19. t. m. 1923 pešizlet na bližnje razvaline starodavnega gradu Gamberk. Ob pol 2. uri smo odkorakali od zbirališča po lepi gozdnati soteski proti navedenemu gradu, kjer so izletniki z velikim zanimanjem ogledovali to nekdanj tako močno stavbo, ki pa je danes že skoraj popolnoma razpadla. — Po kratkem odmoru smo se pa po-

radi zahajajo. Če se že mora iti v gostilno, pa je treba doseči vsaj to, da se dobi ločena soba, kjer so delavci sami med sabo in nimajo nevlabljeni gosti dostopa.

Razvoj in napredek vsake krajeve organizacije je pa tudi odvisen od delavnosti in sposobnosti njenega odbora. Delavski zaupniki, ki so poklicani, da vodijo krajeve organizacije, naj se vedno zavedajo, da je odbor takorekoč duša organizacije. Ako organizacija dobro uspeva, je to v prvi vrsti zasloga odbora, ako pa organizacija hira, je pa tudi v prvi vrsti njegova krivda. Agilen vstrajen odbor bo tudi v neugodnih razmerah dosegel vsaj to, da organizacija ne bo nazadovala.

Eno prednost ima delavstvo, zlasti industrijsko, pred vsemi drugimi sloji, namreč razmeroma najbolj razvit smisel za organizacijo. Poziv na organizacijo bo med delavstvom nedvomno zadobival čimdalje večji odmev in z vstrajnim podrobnim delom se bodo sešomna dale ustanovili v krajevnih organizacijah nepremagljive trdnjave in neporušljiva oporišča delavskega pokreta.

dali na bližnji travnik, kjer je imela naša mladina vežbe novih prostih vaj, kar je vse navzoče zelo navdušilo za telesno vzgojo mladine. Po vežbanju se je razvila prav živa zabava. Proti večeru smo se z veselimi srcem in z glasnim prepevanjem pesmi podali domov. — Vsem ostalim sodružnim enotam svetujemo, da sedaj v lepem jesenskem času ravno tako prirejajo kratke zlete v naravo in s tem naše sodruge izvedejo iz zadublih gostilen v prosto naravo in jih tako okrepijo za nove borbe.

One telovadne enote, ki rabijo za nove skupne vaje članic kroge, naj jih naročijo pri Zvezi DTE. Posamezen krog stane 6 Din. Istotako naj se obračajo enote na Zvezo glede članskih in članičnih telovadnih krojev.

Vprašalne pole. Ponovno pozivljamo vse enote, da takoj izpolnijo vprašalne pole in jih pošljejo na Zvezo.

Vse podružnice »Svobode« pozivljamo, da naznaujo centrali vse vrste odsekov, če kateri obstoja pri podružnici, da lahko ugotovimo natančno število odsekov za izredni delegacijski zbor in za ustanovitev posameznih podvez. — Centralni odbor »Svobode«.

U. D. R.

Priprave za III. vsedelavski zlet v Ljubljani in U. D. R. Od merodajne strani smo zvedeli, da prične v najkrajšem času poslovati pripravljalni odbor za prireditelj III. vsedelavskega zleta 1. 1924. Ker se tega zleta udeležijo tudi UDR, opozarjamo vse tiste sodruge po raznih industrijskih krajih, ki so se pričeli pripravljati za ustanovitev edinic UDR, da se požurijo; treba je, da zimski čas kar najbolj izrabimo. — Na zletu nastopijo čete UDR s posebnimi vajami. Da bo pa vaje mogoče čim precizneje izvajati, je potreba večmesečnih vežb. — Zato ne zamudite ugodne prilike in pričnite takoj z delom. Na tiste zamudnike, ki se bodo spomnili šele mesec pred izletom ter

bodo hoteli tudi nastopiti, se upravni odbor ne bo oziral. Vsaj enkrat v letu mora biti dana možnost, da preštejemo vse naše vrste, da preizkusimo disciplino in da se uverimo o zanesljivosti naše armade. Ob času vsedelavskega zleta je najlepša prilika, da skupno z ostalim proletariatom manifestiramo, ter obenem pokažemo prijateljem in soražnikom našo ustvarjajočo silo.

Zato sodrugi zaupniki na delo, časa je dovolj za izvežbanje naše armade. Obenem pa se pripravimo na proslavo Prvega Maja, da že tu pokažemo sadove našega dela.

Vaditeljski tečaj za Ljubljano. Nadaljevanje tečaja se vrši v četrtek v Sp. Šiški v Zadržnem domu. Pričetek tečaja točno ob 8. uri.

Zlet v Pekel pri Borovnici. Šišenska četa edinice Marks-Ljubljana priredi v nedeljo 2. 9. izlet v krajih v Pekel. Odhod z jutranjim vlakom. Tozadevni sestanek in vežbe se vrše v soboto ob pol 8. uri na določenem mestu.

Zagorje. Tiskovine so gotove in se dobe pri blagajniku. Vaditeljski tečaj se bo pričel pri vas v najkrajšem času in sicer specielno za rudarske revirje. V tečaj, ki se vrši v Ljubljani ni potreba pošiljati nikogar. — Načelstvo UDR.

Administrativno upravljanje edinic. Vsaka pristopna izjava se pošlje, kakor do sedaj na upravni odbor s to izjemo, da odsedaj naprej ni potreba prepisovati pristopnih izjav, temveč pošlje upravni odbor za vsakega sprejetega člana članski evidenčni list, katerega vodi potem edinica dalje. Na ta način ima centrala, kakor tudi vsaka edinica najboljši pregled.

Mesečna poročila se delajo v dvojnem izvodu, tako, da ostane en izvod vedno pri edinici v svrhu kontrole. — Mesečna poročila je pošiljati vedno redno najkasneje do vsacega 8. za nazaj. Izpolnjena morajo biti v svo natančnostjo in v vseh rubrikah

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 28. avgusta 1923.

Kakor običajno ob nastopu novih vlad, je dal tudi novi predsednik Zedinjenih držav ameriških izjavo, v kateri je očrtal smernice svoje bodoče politike. Predsednik Coolidge je izjavil v svojem govoru v »beli hiši« (prestolnici predsednika Zedinjenih držav ameriških), da je po njegovem mnenju edino pravilna politika: izolacija napram Evropi in da bi vsako vmešavanje Amerike v evropske zadeve le škodilo ameriškim interesom. Gotova dejstva so potrdila resničnost tega mnenja in pravilnost te politike. Ameriški opazovalci v Evropi niso mogli najti nikakih razlogov, da bi Amerika opustila politiko pokojnega predsednika Hardinga. Novi predsednik sicer iskreno želi, da se vsa sporna vprašanja v Ameriki povoljno in čim preje rešijo. Zlasti je za to, da se že skoraj uredi reparacijski problem. Ne strinja se pa z dosedanjimi predlogi velesil, ki skušajo gospodarsko zaslužiti posamezne države in male države sploh.

Razmerje med Anglijo in Japonsko se je hudo poostriilo. Spor pa ni samo tajen, ne tiče se le diplomacije, temveč je potom časopisja prodrli v javnost. Iz časopisnih poročil doznava širša javnost, ker je že davno znano onim, ki so se za to zanimali, da snujeta Amerika in Anglija zvezo, v zmislu katere naj bi zabile močan obroč okrog Japonske. V tem tiči vzrok spora med Anglijo in Japonsko na eni in med Ameriko in Japonsko na drugi strani. O sovražnosti med zadnjima državama smo na tem mestu že opetovano poročali. Svoj napadalni načrt proti Japonski namestila Anglija in Amerika udeležiti s pomočjo vojne mornarice. Amerika že gradi v Tihem oceanu dve veliki vojni luki, dočim se Anglija utrjuje na jugu v Indiji. Ako se Anglo-američanom posreči ta obroč skovati, bo Japonska v zelo težavnem položaju; na zapad, vzrok in jug ji zapirajo razmah neprijateljske države, na sever pa neugodne zemljepisne in podnebne razmere.

Španija se zadnje čase razburja in

oborožuje, ker so jeli rogoviliti Marokanci, ki se hočejo osvoboditi katoliškega španskega jarma. Španci in Italijani so si po plemenu in vojnih neuspehih precej enaki. Iz tega lahko sklepamo na »uspehe« nove španske vojne operacije. Očividno jim bodo borbe v Marokanci težje nego z biki v sevilijski areni.

Pred nekaj dnevi je slavila Moskva zgodovinski dogodek. Dne 19. avgusta je bila tu otvorjena prva poljedelska razstava sovjetske Rusije. Otvoritve se je udeležilo nad 20.000 delavcev, katerim so govorili Čičerin, Krasin in Rikov o važnosti poljedelstva. Omenjali so, kako je pred vojno Rusija slovela kot žitnica, ki je zalagala s tem blagom večino Evrope. Otvoritvi razstave so prisostvovali tudi zastopniki tujih držav, med njimi Turki in Kitajci.

Med Francijo in Nemčijo prihaja do zblizovanja. Zadnji govor novega državnega kanclerja Stresemanna je napravil splošno zelo ugoden vtis. Sicer se je kancler v svojem govoru previdno umikal določnim izjavam, vendar pa je jasno, da ima nemška vlada dobro voljo poravnati se s Francijo. Stresemannov govor je ugodno vplival tudi na politične kroge ostalih evropskih držav.

Vse to pa je ugodno vplivalo tudi na razmerje med Francijo in Anglijo. Te dni se sestanele angleški in francoski ministrski predsednik, ki se bosta posvetovala o položaju, ki je nastal sedaj. Angleški predlogi glede reparacijskega vprašanja so: da se v Evropi razmere ustalijo in uredijo, ker je to neobhodno potrebno za mednarodno trgovino, da plača Nemčija čimprej in kar največje vsoto na račun reparacij in da se reparacije zjamčijo s kontrolo nad nemškimi financami.

Bavarci pripravljajo nov državni prevrat. To pol so se združili krščanski socialisti z nemško ljudsko stranko. Prevratniki so označili za cilj svoje akcije »diktauro treh moč«. Jasno pa je, da so v vseh teh gibanjih monarhisti, predvsem pristaši Habsburžanov.

Angorska vlada je po tolikih zapletljivih končno odobrila lozansko mirovno pogodbo, s katero so Grki končno noveljavno sramotno pogoreli.

*

V Jugoslaviji stavekjo rudarji v Trbovljah, mlinarji v Zagrebu in mornarji na Jadranu. Stavke se vlečejo radi nerazumevanja delavskih teženj in potreb s strani podjetnikov.

Ob tej priliki naj vstavimo par besed o rudarski stavki na Češkoslovaškem. Stavka se tudi vleče in vleče. Z ozirom na dvig češkoslovaške valute hočejo podjetja nameščencem znižati plače. Z načinom tega zniževanja pa se delavstvo ne strinja, radi česar ne pride do sporazuma s podjetniki.

*

Radiću njegova akcija v inozemstvu ni uspela. Londonski državniški ga sploh ne marajo sprejemati. Doma pa se v njegovi stranki krha. V Ameriki deluje proti njemu poslanec Kežmar, ki ga je tja poslal sam Radić, da bi propagiral njegove misli.

Katoliški shod je v Ljubljano privlekel mnogo občinstva, kar nam dokazuje, da klerikalizem še ni mrtev, da pa razpolaga za enkrat z duševno manj vrednim materialom.

Razno.

Kje je denar??

V našem uredništvu se je zglasila ga. Frančiška Regitnik z Javornika, ki nas je vprašala, kje je shranjen denar, katerega se je zbiralo med kovinarji na Jesenicah, Javorniku in Dobravi za zaprte mladeniče z Jesenic. Njen sin Fr. Regitnik je prišel tudi v zapor kot politični osumljenec, vendar do sedaj ni prejel niti vinarja od zbranega denarja, čeprav bi ga nujno potreboval, ker je v zaporu zelo slaba hrana.

Mi pripominjamo, da nobeni naših central ta denar ni bil izročeno, ker bi sicer vsaka naša centrala smatrala za svojo moralno dolžnost, nemudoma oddati ta denar starišem zaprtih mladeničev.

Opozorjamo tiste, ki imajo v posesti zbrani denar, da ga takoj in brezpogojno izroče prizadetim starišem, ker bomo sicer prisiljeni, da jih javno razkrinkamo.

Bolne duše. Prečital sem zadnjo »Proletarsko Mladino«, in reči moram, da toliko podlih laži in podtikanj niti v klerikalnih listih ni nagomadeno kot jih je v tem, mladini namenjenem časopisu. — Med mnogimi lažmi je zlasti ena, ki človeku kar sapo zapre, če pomisli, v kakšen moralen propad tira ta list svoje mlade čitatelje. Tam stoji zapisana dobesedno tale trditev: »Na celjskem kongresu socialpatriotov vseh struj in kalibrov je govoril Eržen, da je naš list »Prolet. Mladina« komunistično glasilo, in da ga je treba radi tega uničiti s pomočjo »Zakona o zaščiti države.« — Bil sem na tem kongresu navzoč od kraja do konca in sem pripravljen vsako uro pričati in dokazati, da s. Eržen o »Prolet. Mladini« in o »Zakonu o zaščiti države« sploh ni govoril. — Trditev je od prve do zadnje besede prosto zlagana in pozivam s. Eržena, da toži urednika tega lista radi častikraja. Vse poštene sodruga pa pozivljam, naj gredo energično na delo, da spasimo mladino iz kremljev teh propadlih bločnih duš. Na gnoj s takim listom, ki zastruplja srca tiste mladine, ki je edini up zatiranega proletariata. Stariši čuvajte svojo mladino pred moralno propastjo!!! — T.

Jeseniški mladeniči, ki se nahajajo v ljubljanskih zaporih v preiskavi, so poslali tajniku Osred. društva kovinarjev pismo, v katerem prosijo, da bi jim kovinarska organizacija preskrbela zagovornika. Osred. društvo kovinarjev žalobog tej prošnji ne bo moglo ugoditi, ker bi sicer dobila politična oblast vzrok za razpustitev organizacije pod pretvezo, da se je vmešavala v politične zadeve in da je s tem prekorčila svoj delokrog. Da se pa sodrugo vseeno preskrbi zagovornika, se je v Ljubljani zbral tričlanski komité, ki bo zbral prostovoljne prispevke in bo z njimi najel in plačal zagovornika. Vse so-

druge prosimo, naj pomagajo zbirati prostovoljne prispevke, katere naj pošiljajo na naslov: **Jože Berdajs, Šelenburgova ul. 6. II.** Vsi prispevki bodo v »Delavcu« objavljeni. — **Komite za podporo zaprtim mladeničem z Jesenic.**

Opozorjamo interesente in čitatelje na paviljon F štev. 180 na ljubljanskem velesejmu, na katerem bo imela »Prod. zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev itd.« razstavljene svoje lastne izdelke.

Zadruga se je tudi lansko leto udeležila razstave v skromnem obsegu in bo imela letos mnogo večje razstavljalne prostore; tudi je razstava zelo bogata na ličnih in bogatih izdelkih. Vsekakor bo razstava pokazala lep napredek od lanskega leta in upamo, da bo drugo leto razstavni prostor še bolj razširjen; tehnična izvršitev izdelkov pa daje mladi zadrugi najlepše sprčevalo.

Opozorjamo delavstvo naj obišče na velesejmu predvsem imenovani paviljon in si tam izdelke delavske zadruge dobro ogleda.

Delavsko gibanje.

— **Strokovne organizacije po industrijskih panogah.** Švedska Delavska zveza, ki ima 33 unij s 3999 krajevnimi podružnicami in 300.221 člani, je krenila na pot industrijskega unionizma. Strokovne organizacije klobučarjev, čepičarjev in krznarjev so se že združile v eno celoto; ravno tako so se združili peki, sladničarji in mesarski delavci v industrijskih organizacijah živilskih delavcev. Tudi v Švici se združujejo v industrijskih strok. organizacijah. Unije krojaških in usnjarskih delavcev so se združile v eno samo organizacijo. Vsi delavci, ki izdelujejo obleke, klobuke, čepice, čevlje, rokavice, nogavice in sploh vse, kar spada k oblačilu, pokrivalu in obuvalu ter oni, ki izdelujejo sedla in druge izdelke iz usnja, so zdaj organizirani v eni sami uniji, katere šteje preko 8000 članov. Unija ima sedaj en sam odbor, eno blagajno in eno samo glasilo. Stroški so se znižali, stavkovni fond pa je narasel.

— **Program avstralske Delavske stranke.** Delavska stranka Avstralije se je na svoji letni konferenci zadnji mesec ponovno in soglasno izrekla za socializiranje industrij, produkcije distribucije in menjave. Program stranke se glasi: Socializiranje industrij, produkcije, distribucije in menjave se ima doseči s sledečimi sredstvi: Ustava na osvojitve industrijskega in parlamentarnega ustroja dežele. Organiziranje delavcev po industrijah. Podržavljenje vseh denarnih zavodov in glavnih industrij. Poobčinjenje vseh tistih javnih naprav, ki so zrele za ta korak, in kjer morejo na ta način služiti ljudstvu. Vlado socializiranih industrij vrše odbori, v katerih imajo delavci dotičnih industrij in občin polnopravno predstavnostvo. Voljeni vrhovni ekonomski svet za vse socializirane industrije. Ustanovitev birojev za delavska raziskovanja in informacije ter delavskih vzgojnih zavodov, v katerih se imajo delavci vaditi v upravljanju socializiranih industrij.

Posredovanje dela.

Pod to rubriko bomo priobčevali stalno izkaze borze dela o delovnih ponudbah in o povpraševanju po delu. Na to rubriko opozarjamo vse sodruga, zlasti pa odbore naših strokovnih podružnic, ki so poklicani, da gredo, — sledeč lepi tradiciji strokovnih organizacij, — svojim članom tudi v tem pogledu na roko.

Mi mislimo, da je naloga strokovnih organizacij, da sodelujejo še tesneje z borzami dela.

Te uradne posredovalnice poslujejo le v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti. Delavstvo izven teh središč se ne more posluževati teh naprav brez velikih stroškov. Zato svetujemo, naj se obračajo v teh krajih vsi, ki iščejo dela na krajevne odbore svojih strokovnih podružnic. Tam naj izpolnijo prijavo, kakor je predpisana za borze dela.

Strokovne podružnice naj pošiljajo tako izpolnjene prijave upravi »Delavca«, ki jih bo objavljala sumarično (brezplačno) v rubriki »Posredovanje dela«.

V slučaju uspešnih posredovanj potom lista, se bo pobirala od uprave »Delavca« določena oglasna taksa od delojemalcev. Razven tega se bodo dajale te prijave za delo na razpolago ljubljanski krajevni borzi dela, ki bo poskrbela za nadaljne potrebne stike z delojemalci.

*

Poročilo:

Pri vseh »Državnih Borzah Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 19. do 25. avgusta 1923 dela 264 moških in 90 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 241.

Promet od 1. januarja do 25. avgusta 1923 izkazuje 33.437 strank in sicer 15.294 delodajalcev in 18.143 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo 10.347.

Dela iščejo:

Viničarji, kovači, stavbni in strojni ključavničarji, železo-strugarji, mizarji, zidarji, elektromonterji, krojači, tesarji, peki mlinarji, sedlarji, trgovski sotrudniki, knjigovezi, vrtnarji, laborant, na-

takarice, vzgojiteljice, pisarniške moči, vajenci, vajenke.

V delo se sprejmejo:

Gozdni delavci, drvarji, livarji, operski delavci, mizarji, čevljarji, zidarji, pletarji, slikarji, kolarji, pleškarji, šivilje za perilo, služkinje, kuharice, vajenci.

Iskre.

Stara resnica je, da cene vedno galopirajo na konju, delavske mezde pa lezejo po bergljah daleč za cenami.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnik iz Leš: Tudi Vaš dopis priobčimo, ko pride na vrsto. Veseli nas, da sodelujete, le potrpljenja je treba, ker je list majhen in je treba, da ugodimo vsem čitateljem.

Dopisnik iz Ptuja: Vaš cenjeni dopis o postopanju v poslovalnici O. U. Z. D. prejeli in prosimo, da potrpite do prihodnje številke z ozirom na številne dopise, ki jih moramo priobčevati po vršnem redu.

Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok na slov. ozemlju je sprejelo, od letnega računskega zaključka t. j. od 31. marca t. l. dalje, mesečne obračune od sledečih skupin kem. delavcev.

Skupina	april		maj		junij		julij	
	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
Mojstrana	1010	64	824	28	894	08	2194	20
Moste	1065	10	857	98	913	50	2274	34
Medvode	527	60	265	76	340	12	567	—
Ljubljana tov. pap. izd.	232	90	186	32	186	32	409	50
Gotovlje	164	80	113	65	172	—	334	85
Prevalje	246	—	101	50	333	70	389	—
Zagorje	392	—	384	87	198	10	846	50
Sladki vrh	943	55	696	04	665	36	—	—
Vevče	418	15	359	36	343	89	—	—
Štore	159	26	67	76	152	83	—	—
Ruše	april in maj	—	3811	33	14.7	54	—	—
Hrastnik kem. tov.	446	28	maj in junij	—	186	—	—	—
Liboje	672	92	532	54	—	—	—	—
Maribor	april in maj	—	725	30	—	—	—	—
Pečovnik	220	20	—	—	—	—	—	—
Radeče	272	19	—	—	—	—	—	—
Hrastnik stekl.	620	—	—	—	—	—	—	—
Zidani most	april in maj	—	158	—	—	—	—	—
Ljubljana kol. tov.	96	—	—	—	69	12	—	—
Ljubljana tov. za lep	—	—	—	—	1224	70	1554	75
Majšperk	143	—	—	—	—	—	—	—
	7630	91	9085	19	7089	28	8570	14

Ostalo bo razvidno v prihodnji štev. »Delavca«.

Livarji!

Livarji!

Samostojnega, če le mogoče neporočenega

livarja

sprejme pod ugodnimi pogoji tovarna strojev, tehničnih izdelkov, kovinske robe

Henrik Stolz sinovi, Kula.

Prilika!

Prilika!

Pozor strojarji!

Iščem strojarja, kateri je sposoben za strojenje kož. Plača po dogovoru, nastop službe takoj pri

Živku Tišanoviću, Tuzla Bosna

Iščemo

za takoj dva spretna

strojna falcerja

(Maschinenfalcer)

za krom-usnje proti dobremu plačilu.

Ponudbe naj se pošiljajo na tovarno usnja v Radečah pri Zidanem mostu.